

**Den utvidede utenrikskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen
Fellesmøte tirsdag den 31. januar 1961 kl. 9.**

Møtet ble ledet av utenrikskomiteens formann, **F i n n M o e**.

Til stede var:

Fra den utvidede utenrikskomite: Borten, Bøyum, Løbak, Offerdal, Reinsnes, Røiseland, Langhelle, Dahl, Hegna, Hønsvald, Paul Ingebretsen, Ingvaldsen, Vatnaland, Wikborg, Reidar Carlsen, Finn Moe og Mellesmo.

Fra sjøfarts- og fiskerikomiteen: Eikrem, Langeland, S. Hakestad Møller, Hellem, Johs. Olsen, Stavrand, Margit Tøsdal (for Storeide) og Warholm.

Fra Regjeringen møtte: Fung. utenriksminister, handelsminister Skaug og fiskeriminister Lysø.

Dessuten ble følgende embetsmenn gitt adgang til møtet: Utenriksråd Ræder, ekspedisjonssjef Stabell og byråsjef Ofstad fra Utenriksdepartementet, statssekretær Bryhni og ekspedisjonssjef Sellæg fra Fiskeridepartementet.

Formannen: Møtet er sammenkalt fordi Regjeringen ønsker å forelegge spørsmålet om når den nye fiskerigrense skal settes i kraft.

Jeg gir da ordet til fiskeriministeren.

Statsråd Lysø: Som kjent erklærte utenriksminister Lange i Stortinget den 13. mai i fjor at Norge ville gå til å utvide fiskerigrensen til 12 mil. Han erklærte også samtidig at Norge var villig til å forhandle med fremmede land hvis fiskere har drevet fiske mellom 4 og 12 mil, om en rimelig overgangsordning. Etter denne erklæring gjorde britene henvendelse til Norge om at det måtte tas opp forhandlinger om en overgangsordning for de britiske trålfiskere.

Forhandlingene resulterte i en overenskomst som ble undertegnet den 17. november i fjor. Overenskomsten, som bl.a. etablerer en overgangsordning i beltet mellom 6 og 12 mil, er lagt fram for Stortinget gjennom St.prp. nr. 41 for 1960-61.

På et noe senere tidspunkt kom det anmodning fra Forbundsrepublikken Tyskland om forhandlinger med Norge om en overgangsordning for vest-tyske trålere. Disse forhandlinger er ennå ikke tilendebrakt. Man har hittil hatt et møte med de vest-tyske forhandlere på embetsmannsplanet, og neste møte, som vi håper skal kunne føre til enighet om en overenskomst, er planlagt å holdes i Oslo den 16. februar.

Det som synes klart etter det som er sagt fra tysk side, er at det ikke vil kunne la seg gjøre å ratifisere en overenskomst med Vest-Tyskland før ut på høsten 1961. I trontalen erklærte Regjeringen at den ville gå til utvidelse av fiskerigrensen i 1961. Videre har man fra norsk side tatt opp med Sverige og Danmark spørsmålet om å komme fram til en overenskomst med disse to land, ut fra det foreløpige standpunkt at en overenskomst med Danmark og Sverige så vidt mulig bør bygge på det nåværende forhold, altså status quo. Det vil si at man tar sikte på at danske, svenske og norske fiskere skal kunne fiske i de samme områder som de gjør nå. Det er et

særskilt forhold når det gjelder Skagerak og Kattegat som gjør at man der får en egen overenskomst. Forhandlingene med Sverige og Danmark er nær forestående. Man skal begynne forhandlingene med svenskene i slutten av denne uken, og vil da så snart som mulig i neste omgang innlede forhandlinger med danskene. Det er litt vanskelig på det nåværende tidspunkt å kunne si noe om når man kan være kommet fram til en avtale med Sverige og Danmark, men etter det som er uttalt fra svensk side, er det lite sannsynlig at en avtale mellom Sverige og Norge kan bli ratifisert før til høsten.

Det er ut fra disse betraktninger man fant at det var nødvendig å legge denne saken fram for Stortingets utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomite. Regjeringen har for en tid siden besluttet å gå til en utvidelse av fiskerigrensen i to etapper, med en utvidelse til 6 mil fra 1. april og en utvidelse til 12 mil fra 1. september. Når Regjeringen har sett det slik at man bør gjennomføre utvidelsen i to etapper, er det fordi det ikke er mulig innen 1. april å kunne ratifisere en avtale, f.eks. med Vest-Tyskland, og det er lite sannsynlig også med hensyn til de svenske og danske avtaler. Derimot mener man at tidspunktet 1. september vil gi en rimelig frist til å kunne få tilendebrakt disse forhandlinger og få ratifisert de avtaler som her er nevnt, for gjennomføring av en alminnelig utvidelse.

Jeg vil også nevne at Polen har gjort henvendelse til den norske regjering om forhandlinger om en overgangsordning også for de polske fiskeres vedkommende.

Nå er situasjonen den at man både fra norsk og britisk side regner med at overenskomsten kan bli ratifisert innen en rimelig tid før 1. april. Det er for så vidt ikke noen problemer i så henseende. Det som likevel har gjort at man har funnet å ville drøfte denne saken med komiteene, er at avtalen med britene forutsetter at man fra norsk side skal varsle om utvidelsen i rimelig tid før den settes i verk. Det kan selvfølgelig diskuteres hva som er "rimelig tid", men en ser det slik at "rimelig tid" ikke bør innebære en kortere frist enn ca. to måneder. Man står da overfor den situasjon at proposisjonen om den lov som skal fremmes for Stortinget om utvidelse av grensen, på det nærmeste er ferdig. Jeg regner med at den kan fremmes om ikke i førstkommende statsråd, så neste fredag. På hvilket tidspunkt den kan behandles av Stortinget, er det vel vanskelig å si noe om, men en må vel regne med at det kanskje vil være vanskelig å få lovsaken opp til behandling i Stortinget før ved månedsskiftet februar - mars - kanskje i de første dagene av mars. Det er litt vanskelig for meg å si noe om det, men en regner med at det i alle tilfelle vil bli noe kort tid fra Stortinget har behandlet lovsaken og til 1. april, da man har foreslått at utvidelsen til 6 mils grense skal settes i verk. Det spørsmål som derfor har opptatt både Utenriksdepartementet og Fiskeridepartementet er om man kunne få adgang til å gi Storbritannia melding om at Norge vil utvide sin grense til 6 og 12 mil, hhv. fra 1. april og 1. september, før lovforslaget om grenseutvidelsen er behandlet av Stortinget, idet man mener at det ellers fra britisk side kan påberopes at fristen blir for kort.

En annen side av dette spørsmålet er at man vel også sannsynligvis bør gi melding til andre land som man har innledet forhandlinger med. Jeg tenker på Vest-Tyskland og Polen, som har gjort henvendelse om forhandlinger om en

overgangsordning, og Sovjet-Unionen og andre land som driver fiske ved norskekysten. De bør vel sannsynligvis også gi melding om i rimelig tid i forveien, at Norge fra den og den tid vil gå til utvidelse av sin fiskerigrense. Men fremfor alt har vi overfor britene en avtalemessig plikt, mener vi, til å gi dem melding om utvidelsen i rimelig tid før den settes i verk. Hovedspørsmålet i denne forbindelse er altså om komiteene eventuelt samtykker i at Regjeringen kan gi en slik melding - først og fremst til Storbritannia, men eventuelt også til andre land - før loven er behandlet av Stortinget, den lov som det nå vil bli fremmet odelstingsproposisjon om.

Jeg tror ikke det skulle være nødvendig å si noe mer om dette spørsmålet. De mer alminnelige ting i forbindelse med utvidelsen er jo kjent. Det er dette tidsspørsmålet som vi har funnet at det var påkrevet å legge fram for komiteene.

Langhelle: Med hensyn til spørsmålet om varslet til Storbritannia, og eventuelt andre stater, vil det ikke der være tilstrekkelig å underrette Storbritannia om at nå har Regjeringen tatt standpunkt, og foreslått for Stortinget at fra den og den dag skal ny grense gjøres gjeldende? Vil ikke det i seg selv være et varsel som er tilstrekkelig klart?

Formannen: Jeg vil gjerne stille det spørsmålet: Er det av noen vesentlig betydning for de norske fiskeriinteresser at dette trer i kraft den 1. april? Jeg stiller spørsmålet fordi jeg synes det vises litt hastverk i denne saken. Hva Storbritannia vil si, vet jeg ikke, men de er i all fall godt forberedt på det. Jeg synes det er litt vanskelig overfor andre land, som f.eks. Polen. Det er vel et stort spørsmål om forhandlingene med Polen kan være tilendebrakt før 1. april, og under de omstendigheter ville en faktisk befinne seg i en slags lovløs tilstand. Det vil si at enten må man gå med på at disse fiskerne får de rettigheter som man forhandler om, eller ikke. Det kan jo da føre til tvistigheter med Polen. Hvis ikke vesentlige interesser blir skadelidende, synes jeg godt at man kunne vente til en senere dato.

Statsråd Lysø: Det som er den viktigste årsak til at Regjeringen har ansett det for å være av betydning å få utvidet grensen til 6 mil fra 1. april, er at de norske fiskere og særlig de som driver fiske på de nordlige kyststrøk, ved flere henvendelser har bedt om å få utvidelsen på et noe tidligere tidspunkt. De gikk sterkt inn for at utvidelsen skulle settes i verk fra 1. januar. Man skal også være oppmerksom på at de utenlandske fiskere som fisker langs norskekysten, i første rekke er briter, vest-tyskere og russere. Vi er i dag noe i tvil om f.eks. Polen - ut fra de forutsetninger som har ligget til grunn for kompromissforslaget i Genève, om de såkalte "historiske rettigheter" - kan kreve en overgangsordning. Det vi vet, er at de polske fiskere i det alt vesentlige driver fiske i Nordsjøen, og bare i meget liten utstrekning, kanskje praktisk talt ikke, driver fiske innenfor det område som det her er spørsmål om. Likevel tror jeg at man fra norsk side skal stille seg velvillig overfor Polen med hensyn til deres anmodning om forhandlinger om en overgangsordning. Det som gjør det viktig for oss å få utvidet grensen til 6 mil fra 1.

april, er det forhold at den sterke ansamling av utenlandske trålere som åpenbart har økt i den senere tid, har blitt et stadig større problem for de norske fiskere med faststående redskaper. I april/mai har vi det store vårtorskefisket på Finnmarkskysten, og i disse to månedene er det en ganske stor konsentrasjon av utenlandske trålere som presser seg opp mot 4-milsgrensen, og det er i mange tilfelle ytterst vanskelig å holde dem utenfor 4-milsgrensen. Man mener derfor at man ved å få utvidet grensen til 6 mil fra 1. april i noen grad vil kunne imøtekomme kravet fra alle de norske fiskere som først og fremst driver fiske på Finnmarkskysten. Det har mindre aktualitet for den øvrige del av kysten. Det er derfor det anses for å være meget viktig å få gjennomført denne utvidelsen fra 1. april. For britene og vest-tyskerne tror jeg ikke at en slik utvidelse vil skape særlige problemer - for danskene og svenskene absolutt ikke, for de driver sitt fiske i Nordsjøen og i det norske område som grenser mot Skagerak. For Polens vedkommende kan jeg ikke med min beste vilje forstå at det kan ha særlig stor betydning, for polske fiskere deltar så vidt jeg vet nesten ikke i fiske på det nordlige farvann. De holder først og fremst til i Nordsjøen.

Vi har vurdert dette spørsmålet meget grundig, og vi har kommet til at det for de norske interesser vil være av meget stor betydning at man kan få gjennomført en utvidelse slik som Regjeringen har anført.

Ingvaldsen: Det forekommer meg at vi er kommet i en noe merkelig situasjon. Jeg festet meg ved at statsråden i sitt første foredrag her brukte det uttrykket at "Regjeringen har besluttet å utvide fiskerigrensen i to etapper". Jeg ble noe beroliget etter at jeg hørte at Regjeringen hadde besluttet å fremme lovforslag om det. Når det gjelder spørsmålet om å gi et varsel før Odelsting og Lagting har behandlet lovsakene, vil jeg for min del få uttrykke mine største betenkeligheter ved en slik fremgangsmåte. Rent konstitusjonelt mener jeg det vil være riktig å avvente behandlingen, og rent reelt vil jeg si at det å gå til en utvidelse av fiskerigrensen, er et meget betydningsfullt skritt for Norge. Det er avgjort til fordel for norske interesser, etter hva jeg forstår Regjeringen er kommet til. På den annen side vet vi at spørsmålet er meget ømtålig internasjonalt sett. Når da Norge nå tar et sådant ensidig skritt, forekommer det meg at man rett og slett er forpliktet til å vise alle tilbørlige hensyn, også formelle hensyn i en slik sak.

Det er meg litt uforståelig at Regjeringen har holdt på med denne saken så lenge, og først nå har tatt sin beslutning, og så finner at man må gå til dette skritt allerede fra 1. april. Jeg skjønner i det hele tatt ikke at Regjeringen ikke kunne ha besluttet seg til dette før, og så fremmet saken på vanlig måte.

Når det gjelder spørsmålet om en "rimelig frist", vil jeg også tillate meg å si at jeg synes ikke en frist på to måneder er noen lang frist, og jeg tror neppe at de andre land som er interessert i dette spørsmålet, vil betrakte den som rimelig. Fiskeriministeren nevnte den store ansamling av utenlandske trålere som man ventelig vil få utenfor vår kyst nå i vår. Jeg går ut fra at forberedelsene til disse fisketoktene allerede er i gang, og en frist på 10 måneder må da gripe særdeles forstyrrende inn i de disposisjoner som man har truffet i andre land. Min oppfatning

er, som jeg sa tidligere, at her bør Norge, når det først går til et slikt skritt, ta alle hensyn som kan være av betydning for forholdet til andre land.

Fung. utenriksminister, statsråd Skaug: I St.prp. nr. 41, som foreligger til behandling i Stortinget, og som gjelder samtykke til ratifikasjon av en fiskerioverenskomst med Storbritannia, heter det i artikkel II:

"Fra en dato som den norske regjering vil gi det Forente Kongerikes regjering behørig underretning om, skal den sistnevnte regjering ikke motsette seg at fartøyer registrert i det Forente Kongerikes territorium av den norske regjering kompetente myndigheter blir utelukket fra å fiske i et område som støter til Norges sjøterritorium og som strekker seg ut til en grense som ligger 6 mil fra den grunnlinje som sjøterritoriet er regnet fra."

Det som vel har vært hensikten med bestemmelsen i artikkel II, er at man skal gi en notifisering om en bestemt dato. Dette forutsetter vel at Stortinget har behandlet saken. Hr. Langhelle spurte om det var tilstrekkelig at vi meddelte den britiske regjering at den norske regjering har foreslått for Stortinget at man skal foreta denne utvidelsen fra 1. april. Vi kan naturligvis sende en slik meddelelse til den britiske regjering, men det vil da formelt sett måtte være slik at vi da ikke kan si at det er bestemt at utvidelsen skal skje fra 1. april. Hvorvidt det blir resultatet, vil jo være avhengig av Stortingets behandling av saken.

Når vi har dette møtet her i dag for å drøfte dette spørsmålet, er det nettopp ut fra den problemstilling at vi gjerne ville finne ut om de to komiteer som møter her, mener at man i den notifikasjon som må gis om 1. april, kan gå noe lenger enn til å si at regjeringen har foreslått for Stortinget datoen 1. april. Det er det som vil foreligge i det lovforslaget som Fiskeridepartementet forbereder, og som statsråd Lysø nevnte vil bli fremmet i statsråd i neste uke. Hvis vi, med disse komiteers samtykke, kunne gå noe lenger, ville vi altså komme noe nærmere det som har vært hensikten og meningen med artikkel II. Det er da spørsmål om - og det er der vi gjerne vil ha disse to komiteers råd - hvor langt vi kan gå når det gjelder å si til britene at dette vil komme til å skje fra 1. april. Regjeringen kan ellers ikke si om det blir 1. april, for det er Stortinget som avgjør saken. Men det er spørsmål om å få råd fra disse to komiteer om hvor langt vi kan gå.

Johs. Olsen: Det er, som det er nevnt her før, et krav fra fiskerne i Nord-Norge at grenseutvidelsen bør skje så snart som mulig. Når utvidelsen når det gjelder 6-milsgrensen, bør søkes gjennomført fra 1. april, er det, som det også er nevnt av statsråd Lysø, av den grunn at det er da vårtorskefisket i Finnmark begynner for alvor, og det er et av de største torskefiskerier vi har i vårt land. Hvert år har det vært komplikasjoner og kontroverser mellom trålerne og fiskere med faststående redskap. De kan ikke fiske på samme hav. Går trålen over liner eller garn, vil trålen uvegerlig ødelegge dem.

Nå er det sagt fra Regjeringen at man fra 1. april vil gjennomføre 6-milsgrensen og innen den tid få et lovvedtak i saken, og at 12-milsgrensen vil søkes gjennomført fra 1. september. Når det gjelder 6-milsgrensen, har fiskerne vært

utålmodige, og mener at tidspunktet er satt for sent, de vil ha dette gjennomført på et tidligere tidspunkt. Men vi vet at det, som også nevnt av fiskeriministeren, av tekniske grunner ikke lar seg gjøre å få det fra et tidligere tidspunkt, men i all fall innen 1. april lar det seg teknisk gjøre å få vedtatt loven om 6 mil.

Når det gjelder gjennomføringen av 12-milsgrensen, fra 1. september, slik som det er bebudet, kan jeg til en viss grad være enig med hr. Ingvaldsen i at vi kanskje burde ha behandlet dette spørsmålet i møte av utenrikskomiteen og fiskerikomiteen, før Regjeringen ga en slik melding.

Jeg for min del synes tidspunktet 1. september er sent. Den begrunnelse som ble nevnt av fiskeriministeren, at man måtte ha tid til å få en avtale med de andre nasjoner som - i likhet med England - er interessert i å fiske mellom 6 og 12 mil, kan selvfølgelig være bra nok, men det er et spørsmål om man egentlig trenger å hefte seg så mye med hensynet til å ha tid til forhandling med de andre nasjoner, for den viktigste partner når det gjelder fiske med trål på norskekysten, er England. Overfor England er vi jo kommet så langt at vi skal ratifisere en avtale, og det er ikke tvil om at det ikke på noen måte er imot denne avtale om vi så snart som mulig vedtar en lov om 12-milsgrense overfor alle land. Avtalen bygger jo på at når vi vedtar denne loven slik at vår fiskerigrense blir 12 mil, så har engelskmennene rett til å fiske inntil 6 mil.

Forhandlingene med de andre nasjoner som fisker på norskekysten kan ta lang tid. Russerne er jo også nevnt her. Skal man vente og utsette vedtakelsen av 12-milsgrensen til man har forhandlet med alle de interesserte nasjoner, kan det kanskje bli enda senere enn 1. september.

Det er i all fall den alminnelige oppfatning oppe i Nord-Norge at man kort og godt bør få 12-milsgrensen vedtatt og proklamert så snart som mulig, og så - etter at vi har vedtatt en lov om 12-milsgrense, er tiden inne for forhandlinger med andre nasjoner som har drevet fiske med trål i det farvannet, der de kan forhandle seg til fiske inntil 6 mil, på samme måte som det har vært forhandlet med England. Men når nå Regjeringen har gitt uttrykk for at man skal gå inn for en lovforandring slik at 12-milsgrensen blir vedtatt og proklamert fra 1. september, har jeg ikke noe imot det.

Formannen: Jeg har tegnet meg selv.

Jeg vil gjerne si litt om dette med den utvidede utenrikskomites stilling. Forholdet er jo at den utvidede utenrikskomite i og for seg ikke har noen status i det apparat som heter det norske Storting. Den er en rent rådgivende institusjon, der hvor det ikke får direkte oppdrag fra Stortinget. Hvis Regjeringen vil foreta seg noe på bakgrunn av rådslagning med den utvidede utenrikskomite, har det jo alltid vært forståelsen at den gjør det på eget ansvar, at den vurderer den reaksjon som er kommet til syne i den utvidede utenrikskomite, og så handler på eget ansvar.

Det forekommer meg derfor at det som Regjeringen her vil kunne si, er at den selv vil foreslå at 6-milsgrensen settes i verk fra 1. april, og at den vil oversende Stortinget de nødvendige lovforslag i så henseende. Regjeringen kan selvsagt ikke gi noen garanti for at Stortinget vil vedta loven. Men med hensyn til det rent

praktiske spørsmål, rent tidsmessig, skulle jo det la seg gjøre at Stortinget kan behandle denne loven i løpet av to måneder.

Jeg vil gjerne tilføye at nå har det jo vært offentliggjort at dette har vært den norske regjerings hensikt. Har det vært noen reaksjon fra britisk side på dette, har man sagt fra at man synes det er tidlig? Hvis det ikke har vært noen slik reaksjon, skulle man jo tro at britene har avfunnet seg med situasjonen.

Men ellers vil jeg bare si at i hele den utenriksøkonomiske forhandlingsposisjon som vi nå står med hensyn til Storbritannia når det gjelder fiskeriene, og som vi ellers står i overfor De seks i fellesmarkedet - jeg tenker på Vest-Tyskland og på utvidelsen av vår avsetning av fisk - så tror jeg nok at vi skal opptre så forsiktig som vi overhodet kan, at vi på dette område ikke unødig skal irritere noen av dem som vi senere vil komme til å kreve innrømmelser av på andre områder.

Wikborg: Jeg forstår godt de sterke interesser som gjør seg gjeldende nordpå for en hurtig gjennomføring av den nye ordningen. Men jeg synes nok vi her har grunn til å beklage oss litt over den tidsnød som er oppstått, og det press som nå foreligger. Det måtte da ha vært mulig å bringe dette inn for Stortinget på et tidligere tidspunkt.

Jeg er enig med hr. Ingvaldsen, som uttalte en viss frykt for at vi vel ikke vet helt sikkert om to måneders varsel er et rimelig varsel i overenskomstens forstand. Da jeg hørte fiskeriministeren nevne dette med de to månedene, gikk jeg ut fra at det måtte være underhåndsundersøkt med engelskmennene om de mener to måneder er et tilstrekkelig varsel. Jeg synes det er kort når det gjelder en ting som dette, hvor det for de engelske fiskere betyr en ikke liten omstilling, og det må sendes ut nye direktiver i hvert fall. Jeg vet ikke om to måneder er tilstrekkelig. Er det det, så er det utmerket, men jeg nærer altså noen tvil.

Med hensyn til selve utvidelsen hadde jeg inntrykk av at hr. Ingvaldsen hadde visse betenkeligheter. Men det er jo noe som vi for lengst er enige om i Stortinget. Denne avtalen med England foreligger nå for oss til uttalelse om ratifikasjon. Jeg går ut fra at vi i utenrikskomiteen vil kunne avgi innstillingen i denne uken. Det er i hvert fall det vi har forsøkt å sette oss som mål. Det vil si at den vil kunne behandles i Stortinget allerede i neste uke.

Jeg kan slutte meg helt til det formannen sa om disse komiteers konstitusjonelle status. Vi har ingen fullmakt til og kan ikke gi Regjeringen noen som helst bemyndigelse til å opptre. Vi har ikke Stortingets fullmakt til å binde Stortinget. Vi kan si vår egen mening, og så får Regjeringen tillegge det den vekt det har. Men ellers må Regjeringen ta det hele og fulle ansvar ved å oppgi til engelskmennene at vi nå setter denne grense.

Jeg tror det er uhyre viktig at vi i ømtålige internasjonale forhold tar den nødvendige tid, og ikke rasker en ting unna i løpet av for kort tid, slik at vi kan bli utsatt for berettiget kritikk fra våre handelspartnere. Jeg tror at det i det hele tatt er en god regel i internasjonale forhold å være til det ytterste korrekt, og ta så meget

hensyn til de andre som vi overhodet kan. Ut fra det ville jeg nok ønske at man kunne ha tatt hele utvidelsen under ett fra 1. september.

Jeg skjønner som sagt godt de forhold nordpå som gjør det ønskelig å komme tidlige fram. Jeg har også den tro at det må være mulig innen 1. september å være kommet til enighet med dem det her gjelder, fordi avtalen med England selvfølgelig blir mønstret for avtalene med de andre, og det har stått andre nasjoner fritt å melde seg til forhandlinger. Vi har invitert dem, så kommer de sent, er det deres egen skyld.

Men som sagt, hvis det hadde vært mulig å sette begge utvidelser til 1. september, tror jeg det ville ha vært det heldigste. Hvis det ikke lar seg gjøre, synes jeg det i hvert fall ville ha vært rimelig å sette fristen til - la meg si - 1. mai, når vi først er i den situasjon at Stortinget ikke kan behandle loven så tidlig at det kan bli gitt to måneders frist, en frist som jeg altså mener er i korteste laget.

Vatnaland: Eg oppfatta statsråd Lysø slik at han liksom ville ha fullmakt frå desse to komiteane til å taka skritt til å underretta Storbritannia om at det ville verta utvida fiskerigrense frå 1. april. Eg er der einig med dei som har uttala seg før her, at desse to komiteane - korkje den eine eller den andre - kan ikkje gje noka fullmakt til Regjeringa.

Eg skjønna statsråden slik at denne proposisjonen om utviding av fiskerigrensa ikkje kan koma i fyrste statsråd, men fyrst veka etter. Eg ser det slik at ei sak som denne ikkje formelt er komen frå Regjeringa til Stortinget, før ho ligg føre i proposisjons form.

Statsråden nemnde at det var eit vilkår i avtala med Storbritannia om at det skulle varslast i rimeleg tid i føreveg, og statsråden nemnde då to månader. Det var, etter det eg skjønna, etter ei vurdering i Regjeringa ein var komen til det. Men eg synest nok at to månader i eit så viktig spørsmål som utviding av fiskerigrensa er ei snau frist.

Eg kan godt forstå dei vanskane som Regjeringa synest tårnar seg opp, med krav nordfrå om å få fiskerigrensa utvida tidlegast mogleg, men eg er einig i det formannen uttala til slutt her, at ein bør gå varsamt fram. Så vidfemnande som eit slikt spørsmål som utviding av fiskerigrensa ved norskekysten er, meiner eg ein her må vera *svært* varsam. Vilkåret om varsel som står i avtala med Storbritannia - ho er elles ikkje ratifisert enno - er vel noko som òg andre fiskerinasjonar kan visa til, nasjonar som vi har store interesser overfor når det gjeld fiskeeksport, og dei kan i tilfelle verta irriterte over ikkje å få ei rimeleg frist.

Eg merka meg at statsråden nemnde at forhandlingane med Vest-Tyskland no skulle taka til igjen ute i februar. Det kan då verka som eit irritasjonsmoment dersom ein no gjev varsel om at fiskerigrensa skal utvidast frå 1. april, og så etterpå tek til å tinga om spørsmål der fiskerinasjonane har bede om å få forhandlingar om ei rimeleg overgangsordning.

Eg synest ikkje dette er å gå varsamt fram. Formelt sett meiner eg òg at dette som er teke inn i avtala med England, artikkel 2, som statsråden nemnde her, føreset

at varsel skal gjevast når alt er formelt i orden frå Noregs side og lova vedteken av Stortinget.

Dette er mitt syn, og eg vil difor átvara mot å gå til noko forhasta skritt her. Eg vil òg átvara mot at ein her bind seg på Stortingets vegner, for det meiner eg desse komiteane ikkje har noko høve til.

Røiseland: Eg synest nok dette blir ikkje så lite vrient. På den eine sida er det vel godtgjort at fiskeriinteresser talar for at vi snart får ei utviding til 6 mil. Det meiner eg er heilt klårt etter det som er sagt her. Men eg må vedgå at ei meldingsfrist på to månader må vere kort. På den andre sida vil det vel ta seg litt underleg ut kanskje, dersom vi no gjekk frå det. Det er jo kjent ute at vi reknar med å setje dette tiltaket i verk frå 1. april, for melding om det er sendt ut gjennom NTB. Det blei sagt av statsministeren i ein pressekonferanse, så alle veit det. Det gjer det også noko vanskeleg, synest eg, å vri noko på det.

Som det heile ligg til, ville ikkje eg ha sagt noko større om Regjeringa hadde sendt ei melding, slik som stortingspresidenten nemnde, og der gjorde våre partnarar kjende med at Regjeringa har lagt fram proposisjon for Stortinget - og dermed punktum.

Men eg er ikkje samd når Regjeringa vil prøve å gå lenger, og prøve å dra organ i Stortinget inn i spørsmålet og seie at frå den utvida utanrikskomiteen og fiskerikomiteen var det ikkje noko ankemål mot dette, og at dei var innforstått med at dette ville skje. Når eg er imot det, er det ikkje fordi eg meiner desse komiteane som her er samla, ikkje i og for seg har noko å seie. Eg er fullt merksam på det, som blei sagt av formannen og hr. Wikborg, at den utvida utanrikskomiteen er eit konsultativt organ, og konstitusjonelt kan ikkje drøftinga der frita Regjeringa for ansvar. Regjeringa handlar på eige ansvar *konstitusjonelt*. Men det er ganske klårt at *politisk* har det ikkje lite å seie at saka er drøfta i den utvida utanrikskomiteen og her òg i fiskerikomiteen. Har ei sak vore drøfte der, og dei har gjeve tilslutning, så er det ikkje lett å kritisere Regjeringa politisk. At det har ikkje så lite å seie for det seinare resultatet, må vere ganske klårt. Den ting at det er vanskeleg å reise ankemål reint politisk, vil leggje ikkje så lite - skal vi seie press på drøftinga i Stortinget. Det må vere ganske klårt.

Så at desse komiteane blir dregne inn i ei melding, at vi har på sett og vis vore med å diskontere ei avgjerd i Stortinget eller i Odelstinget og Lagtinget, vil eg ikkje vere med på. Vi har ikkje sett proposisjonen enno. Vi har ei meining om at han blir slik og slik, men vi har ikkje sett han, og då synest eg ikkje vi kan gjere noko slikt, av reint konstitusjonelle grunnar. Men så vrient som dette ligg til, vil eg som sagt ikkje seie noko større om Regjeringa seier frå at ho har fremja proposisjon, og så let oss få vere utanom.

Fung. utenriksminister, statsråd Skaug: Jeg tror man må kunne si at den britiske regjering og de britiske myndigheter for øvrig er helt på det rene med at den norske regjering vil gå inn for en utvidelse av fiskerigrensen fra 1. april. Man må jo regne med at man på britisk hold har lest det som har stått i avisene og som det er

referert til her, og at de for så vidt vel har trodd at dette ville kunne komme til å bli resultatet.

Vi har ikke fått noen offisielle forestillinger i forbindelse med dette antydde tidspunkt, det er ikke kommet noen henstillinger til oss av offisiell art som gir uttrykk for at man på britisk side synes at dette tidspunktet er for tidlig. Underhånden er det imidlertid nok blitt gitt uttrykk for en viss skuffelse, men det er underhånden, og man skal ikke legge noe mer i det enn at det har vært visse forhandlere på britisk side som kan ha vært noe skuffet. Offisielt er det ikke kommet frem noe om at man synes dette er et for tidlig tidspunkt, og vi har for så vidt all mulig grunn til å anta at de britiske myndigheter slik situasjonen ligger an, har avfunnet seg med at tidspunktet vil komme til å bli 1. april.

Når det så gjelder spørsmålet om hva som er behørig varsel, så er forholdet det at man fra britisk side under disse forhandlingene aldri har gitt uttrykk for et bestemt tidsrom som skulle være et behørig varsel. Når vi har regnet med to måneder, er det for så vidt en antagelse fra vår side at det er den tiden som vil trenges for at de britiske trålere det her dreier seg om, skal kunne legge om sine planer, men det er ikke fra britisk side blitt sagt noe om hvilket tidsrom de for sitt vedkommende ville anse som et behørig varsel. Vi har imidlertid ment at et par måneders varsel måtte man gi.

Det man imidlertid på britisk side øyensynlig har vært noe opptatt av, er hvorvidt den norske regjering vil gi denne endelige beskjed om ikke så alt for lang tid, eller først etter at Stortinget har behandlet det lovframlegg som skal fremsettes i neste uke, og det er akkurat det forholdet som da har skapt den vanskelighet som vi nå står overfor.

Jeg må si at jeg kan godt forstå at disse to komiteene ikke kan gi Regjeringen noen som helst fullmakt til å si til den britiske regjering at det er bestemt at utvidelsen skal skje fra 1. april. Det er en reaksjon fra disse komiteers side som jeg for min del finner fullt forståelig, og vi må da finne en eller annen annen måte å få forklart sakens realitet på for britene. Jeg vil også få si at jeg tror det er forholdet til Storbritannia som her er det vesentlige. Det er våre forhandlinger med Storbritannia som fulgte etter de EFTA-forhandlinger som ga oss visse muligheter på det britiske marked, som er det vi her kjører frem med, og som vi håper kanskje skal kunne danne et mønster for hvordan markedsarrangementet vil kunne bli i andre land etter at forhandlinger har funnet sted. Jeg tror derfor det er riktig at vi må behandle forholdet til Storbritannia med all mulig varsomhet. Men som sagt, man er på britisk hold forberedt på at dette vil skje fra 1. april.

Når det så gjelder hensynet til Tyskland og Polen, som har vært nevnt her, i forbindelse med det tidspunkt vi setter, ville jeg for min del være tilbøyelig til å mene at de nå pågående forhandlinger med Tyskland og de ennå ikke påbegynte forhandlinger med Polen, ikke bør føre til at vi foretar en utsettelse av tidspunktet 1. april. I de forhandlingskompleksene er det så mange andre ting som kommer opp og andre faktorer som spiller inn, at jeg tror det ville være nesten å vise alt for megen hensynsfullhet hvis vi skulle foreta noen utsettelse av dette tidspunktet av hensyn til forhandlinger med Vest-Tyskland og Polen.

Reidar Carlsen: Jeg vil si at mange av de betenkeligheter som er kommet frem her egentlig skulle tyde på at det var nettopp i dag denne situasjonen var trådt frem. Vi har drøftet dette spørsmålet i disse komiteene i tre år nå, og vårt prinsipale standpunkt var jo en uinnskrenket 12 mils grense basert på en globalavtale. Den røk i Genève. Forhandlingene ble tatt opp på ny, og vi måtte gå inn på et subsidiært standpunkt på 6 + 6, det kompromissforslaget som jo falt første gang i Genève. Takket være Islands svikt falt det jo også annen gang. Vi behandlet da saken på ny her i komiteene, og ga Regjeringen vår tilslutning til å ta opp forhandlinger bilateralt. Så kom jo forhandlingene, slik som handelsministeren nevnte, med England først - naturlig nok EFTA-landene først, fordi vi er villige til å diskutere med disse land muligheten for en avtale om fiske innenfor 12 mils grensen. Men reelt sett har vi vel ikke fraveket vårt prinsipale standpunkt om en uinnskrenket 12 mils grense, som jeg kan tenke meg vi vil gjøre gjeldende overfor Sovjet, slik som de har behandlet oss i forhold til den avtale vi har med dem om selfangsten i Kvitsjøen, og f.eks. Polen og Tyskland hvis vi ikke oppnår fordeler av en eller annen art f.eks. på det handelspolitiske område. Som handelsministeren sa, knytter det seg mange forhold til forhandlingene om dette, som ikke behøver å berøre avtalen med England.

Så kom forhandlingene med England i stand, og så behandlet vi saken på ny i disse to komiteer - altså mens forhandlingene skrittvis pågikk. Vi fikk forelagt oss de krav som engelskmennene stilte og som vi reagerte imot, men som vi jo, ut fra de synspunkter Regjeringen la frem, gikk med på å bifalle.

Hittil foreligger det selvfølgelig ikke og det har aldri foreligget noen fullmakt for Regjeringen til å handle her med Stortingets konsens. Men det er nå vel underforstått at når Regjeringen legger frem saker i den utvidede utenrikskomite, må Regjeringen ha en viss grunn til å anta at man i grove trekk har Stortingets tilslutning. Jeg vil som hr. Røiseland spørre: Hva vil skje hvis vi f.eks. når vi får den avtalen lagt frem for Stortinget, stemmer den ned? Hvilket lys vil da Regjeringen komme i overfor England, som det er ført forhandlinger med i lang tid?

Så spør man: Hvorfor er man brakt opp i denne tidsnød? Men forhandlingene er jo nettopp avsluttet! De foregikk riktignok på embetsmannsplanet og binder ikke de to regjeringene, men allikevel, på vår side er da hele tiden disse komiteer holdt orientert om forhandlingenes gang.

Det er selvsagt ingen nyhet for England hvilket standpunkt vi den hele tid har ment å ville innta. Både under de to konferansene i Genève og under de forhandlinger som er ført med England som part har de sikkert hele tiden vært klar over at vårt prinsipale standpunkt var en uinnskrenket 12 mils grense, og at vi nå, etter de forhandlingene som er ført med England, er villige til å lempe på 12 mils grensen og tillate fiske innenfor denne grense.

Det som selvfølgelig kan skape komplikasjoner når Regjeringens lovforslag blir lagt frem for Stortinget, er jo i hvilken utstrekning dette lovforslag kommer til å berøre norske tråleres rett til å fiske mellom 12 og 4 mil. Jeg vet ikke hvordan man akter å håndtere den saken, men hvis forholdet for norske trålere også skal tas med i

dette lovforslaget som legges frem, så skulle jeg gjette på at det blir diskusjon i denne forsamling og i Stortinget, og da kan det ta tid. Men en lovendring som utelukkende tar sikte på avtalen med England, burde ikke ta så lang tid at man ikke skulle rekke å behandle den i Stortinget i løpet av en 14 dagers tid.

Om nå Regjeringen i det øyeblikk den legger frem sin proposisjon underretter britene, tror jeg ikke noen skade er skjedd med det. Jeg skulle tro at ambassaden her i byen henter stortingsdokumentene så snart de foreligger, så det er ikke sikkert det er nødvendig å si noe i det hele tatt. Og når man har uttalelsen i trontalen - som riktignok ikke nevner noen dato - statsministerens uttalelse og det som har vært uttalt fra regjeringshold ellers, tror jeg ikke det skal volde særlig store vanskeligheter i vårt forhold til England om man følger opp den linje som Regjeringen her har trukket opp. Og selv om hr. Johs. Olsen og andre gjerne vil ha utvidelse til 12 mil med en gang, tror jeg man bør ha denne tiden frem til 1. september før man proklamerer en 12 mils grense, som da selvfølgelig alle må bøye seg for, bortsett fra England, som har lov til å fiske innenfor.

Forholdet er jo det at det er denne striden mellom 4 og 6 mil på Finnmarkskysten som virkelig er av betydning her. Det er jo der engelske og tyske trålere ligger og fisker, og det er den som vil bety noe for norske fiskere. Jeg går ut fra at norske småtrålere fortsatt skal fiske der, men særlig line- og garnbåter. Jeg tror man gjør klokt i - selvfølgelig under fullt hensyn til vår partner, britene - også å ta litt innenrikspolitiske hensyn, i samsvar med de løfter og forespeilinger man har gitt, og de forutsetninger som ikke minst mange av oss i denne forsamling, tror jeg, har hatt. Så vil jeg anbefale - selvfølgelig kan vi ikke gi noen fullmakt - at vi nå som tidligere gir uttrykk for at vi ikke har noe å innvende mot at Regjeringen følger opp den linje den har trukket opp.

Statsråd Lysø: Hr. Ingvaldsen, og også andre, har spurt hvorfor man ikke fra Regjeringens side har fremmet denne lovproposisjon tidligere for Stortinget. Når man ikke har gjort det, skyldes det følgende:

Avtalen med britene ble først sluttet i desember. Man begynte da etter anmodning forhandlinger også med vest-tyskerne, idet man mente at det skulle være visse muligheter for at man også kunne komme frem til en avtale med Vest-Tyskland, slik at man hadde avtaler med de to viktigste fiskerinasjoner som driver fiske utenfor norskekysten, før man tok endelig standpunkt til utvidelsen. Man har fra norsk side hele tiden sett det slik at det ville ha vært det beste om man kunne ha gått til å utvide til 12 mil fra 1. april. Men etter den første forhandlingsrunden med Vest-Tyskland ble man klar over at det ikke ville være mulig å komme frem med de forhandlingene så vidt hurtig at en avtale kunne være ratifisert fra tysk side innen 1. april. Vi har berettiget håp om at selve avtalen på embetsmannsplan med Vest-Tyskland kan bli sluttet i neste runde, som begynner 16. februar. Vi kan ikke si det med full sikkerhet, men etter den første forhandlingsrunden har man visse antagelser om at det skal kunne lykkes. Men selv om man på embetsmannsplan skulle oppnå en avtale med vest-tyskerne nå i februar, ville det ikke være mulig at den avtalen - i all fall ikke fra tysk side - kan være ratifisert innen 1. april.

Derfor valgte man å foreta utvidelsen i to etapper, og dette er også årsaken til at man ikke har kunnet fremme lovproposisjonen så tidlig som ønskelig kunne være, f.eks. før jul.

Det er mulig at jeg i mitt første innlegg uttalte meg på en måte som gjorde at komiteene oppfattet det slik at vi var ute etter en fullmakt på vegne av Stortinget. Det er vi naturligvis ikke. Hvis det var sagt på en slik måte, så beklager jeg det, det var ikke slik ment. Det er jo med denne saken som med mange andre saker, at etter hvert som forhandlingene har utviklet seg - i dette tilfelle helt fra man begynte de internasjonale forhandlinger i Genève - har man drøftet disse tingene med den utvidede utenrikskomite med tilslutning av fiskerikomiteen, for å høre komiteenes reaksjon på de linjer Regjeringen har lagt opp under disse mange forhandlinger som har vært ført, og det er naturligvis det samme som skjer i dag.

Det er jo også det å si at denne saken skulle etter hånden være vel kjent for alle de nasjoner som driver fiske ved norskekysten. Utenriksminister Lange erklærte i Stortinget 13. mai i fjor, da konferansen i Genève ikke hadde ført frem, at Norge ville gå til å utvide fiskerigrensen. I trontalen i høst sa man fra Regjeringens side at man ville utvide fiskerigrensen i 1961. Vi skal merke oss at britene gjorde henvendelse til Norge like etter utenriksminister Langes redegjørelse i Stortinget, de erkjente at Norge ville gå til dette skritt og tok konsekvensene av det, idet de gjorde henvendelse til Norge om forhandlinger. Tyskerne kom noe senere. Fra Sovjet-Unionen har vi overhodet ikke hørt noen ytring om at de er interessert i å forhandle om en overgangsordning. Polen har gjort henvendelse først i den senere tid. Men jeg tror ikke at man på norsk side skal vurdere denne saken ut fra det synspunkt at det muligens også kan melde seg andre nasjoner - kanskje Sovjet-Unionen, kanskje Frankrike, det vet vi ikke noe om - for da ville vi komme i den situasjon at vi måtte ta hensyn til disse mulige anmodninger senere i år, kanskje til neste år, uten å kunne gå til det skritt å gjennomføre utvidelsen før vi var hundre prosent sikre på at det ikke ville komme flere og søke om forhandlinger.

Når man fra Regjeringens side har tatt det standpunkt at man vil tilrå for Stortinget at vi går til å utvide grensen til 6 mil fra 1. april og til 12 mil fra 1. september, så mener man at man også har tatt tilbørlig hensyn til eventuelle andre som måtte ha interesse av å forhandle, og man regner også med at Vest-Tyskland skal kunne ha ratifisert en avtale med Norge innen 1. september i år.

Når det så gjelder Danmark og Sverige, så har man der vært oppmerksom på den spesielle situasjon som gjør seg gjeldende i Skagerak-området, og man har, for så vidt på det mer uformelle plan, drøftet disse ting med de danske og de svenske myndigheter. Man vil eventuelt begrense utvidelsen til 6 mil vestover til et punkt i Syd-Norge, slik at man i det spesielle område som gjelder de tre skandinaviske land Danmark, Norge og Sverige, ikke vil foreta utvidelse før man er kommet frem til en avtale med Sverige og Danmark, idet man der nemlig tar sikte på en avtale som bygger på status quo, og som blir noe forskjellig fra avtalene med de øvrige land, i dette tilfelle Storbritannia.

Den avtale som man er kommet frem til med Storbritannia, må naturligvis for Norge danne grunnlaget for avtalene med de øvrige land som har fisket i de nordlige

farvann, da først og fremst Vest-Tyskland, og i neste omgang Sovjet, hvis det skulle melde seg.

En utvidelse etter disse retningslinjer skulle etter hva vi tror, ikke kunne skape noen komplikasjoner overfor britene og heller ikke overfor vest-tyskerne, idet man har tatt tilbørlig hensyn til tidsmomentet, i og med at man ikke vil gå til å utvide grensen til 12 mil før fra 1. september. Man har jo hele tiden bygget på den forutsetning at den indre 6 mils sone ifra grunnlinjen skal kyststaten - i dette tilfelle Norge - ha eksklusive rettigheter over. Overgangsordningene med de forskjellige land som har fiskerimessige interesser ved vår kyst, gjelder fiske mellom 6 og 12 mil. Ut fra det skulle man anta at det ikke skulle skape problemer av noen art for oss om man gjennomfører en slik utvidelse som den man nå vil foreslå for Stortinget.

Johs. Olsen: Jeg tror at jeg på vegne av fiskerikomiteen må si at vi i de møter som vi har hatt felles med utenrikskomiteen angående sjøgrensespørsmålet, ikke har forstått det slik at vi skulle gi noen fullmakt, men at det var råd Regjeringen ville ha når den hadde bedt om å behandle disse spørsmål. Det har vært utgangspunktet for den stilling vi har tatt.

Når det gjelder spørsmålet om en utvidelse til 6 mil fra 1. april, har jeg merket meg at det er en del av dem som har hatt ordet som synes av hensyn til de norske interesser å være omsorgsfulle for de utenlandske fiskere fra de forskjellige nasjoner. Jeg tror oppgaven her må være i første rekke å tenke på våre egne fiskerier og våre egne fiskere. En av de største fiskesesonger når det gjelder torsk begynner nå i mars allerede, nemlig torskefisket på Finnmark. Hovedsesongen der varer i tre måneder, altså mars, april, mai og helt til midten av juni i all fall, hvor de store kvanta torsk bringes på land. Det er et faktum at hvis de fremmede trålere også i år skal få lov å fiske inn til 4 mils grensen i denne tiden, vil vi ikke unngå redskapskollisjoner og hemming av de norske fiskeres og de norske fiskeriers interesser. Vi har vært vitne til at trålerflåten har økt fra år til år, særlig den russiske, som ingen nær sagt kjenner størrelsen av, og alle har jo rett til, før vi vedtar utvidelsen til 6 mil, å fiske inntil 4 mil som tidligere. Hvis vi da ikke får utvidelsen, så betyr det at vi ikke har greid å skaffe noen hjelp for de norske fiskere i denne hovedsesongen i 1961.

Det skulle være helt kjent for britene hva Regjeringen akter å gjøre. De andre er det jo ikke spørsmål om, de må godta det enten de vil eller ikke, når vi vedtar 6 mils grensen, og likeledes når vi vedtar 12 mils grensen 1. september. Dette er jo sagt i fra, og de er ikke ukjent med det, de nasjoner som har fisket på vår kyst med trål. Utenriksministeren ga uttrykk for det i mai i fjor etter at Genève-konferansen var brutt sammen, at Norge ville utvide fiskerigrensen til 12 mil fra grunnlinjen.

Når det gjelder det som man egentlig skulle snakke om her i dag, det statsråd Skaug nevnte fra artikkel II i avtalen med England - "Fra en dato som den norske regjering vil gi det Forente Kongerikes regjering behørig underretning om" får de engelske fiskere ikke fiske lenger opp enn 6 mil - så har jeg den tro og den tillit til Utenriksdepartementet, Handelsdepartementet og Fiskeridepartementet, som er de departementer som i første rekke har med dette å gjøre og som Regjeringen har fulgt

når den har fremmet St.prp. nr. 41, at når de mener at det kan gis "behørig underretning" om vi vedtar å gå til utvidelse 1. april, da har jeg ingen betenkeligheter ved å godta det, og for fiskeriene vil det være svært uheldig hvis vi ikke får 6 mils grense fra 1. april.

Hegna: Jeg har ikke noe særlig nytt å føye inn i de forskjellige formelle betraktninger som er gjort gjeldende her, men det var et par momenter som jeg gjerne ville få lov til å understreke. For det første vil jeg jo si at formelle betraktninger i denne saken, kan jo ikke føres fram ganske uavhengig av at disse to komiteer har behandlet de spørsmål som er oppe gjennom nå et par år. Og når det gjelder selve saken - der er jeg fullstendig enig med hr. Reidar Carlsen - er man jo kommet fram til en linje som man ønsker å fremme, og Regjeringen har jo sagt hvilken linje den vil fremme. Hvis der nå da skulle oppstå noen vanskelighet i realiseringen på grunn av motstand i den utvidede utenrikskomite og fiskerikomiteen, vil jeg si at inntrykket måtte bli ganske eiendommelig rundt omkring i vårt land hvor man er interessert i disse spørsmål.

Her i denne debatten har det vært anført en del reell motstand, det er så, men jeg har vanskelig for å forstå at den er helt ut alvorlig ment, på bakgrunn av de debatter man har hatt om dette på et tidligere tidspunkt.

Når det gjelder det formelle, er det ganske riktig, det som formannen sa, og som er understreket av andre, at Regjeringen kan ikke få noen ny fullmakt fra disse komiteer ut over de fullmakter som den allerede har - det er jo ganske klart. Men jeg vil ikke si at problemet er uttømt ved denne utforming. Der er jeg fullstendig enig i det som hr. Røiseland understreket. Det er ikke det samme når Regjeringen treffer visse forholdsregler, enten den gjør dette uten å legge det fram for f.eks. disse komiteer eller den legger det frem for disse komiteer. Det sier seg selv at hvis Regjeringen bruker en fullmakt som den har, men bruker den på en måte som kan kritiseres etter sitt innhold - ikke etter sin form, men etter sitt innhold - og gjør dette helt på egen hånd, så vil dét være én ting, og en ganske annen ting er det om den følger den linje som den har drøftet sammen med de interesserte organer i Stortinget, enten det er fiskerikomiteen eller det er utenrikskomiteen. Det politiske grunnlag vil være forskjellig, som hr. Røiseland sa, og anledningen til kritikk vil være forskjellig. Vi kan heller ikke binde Stortinget. Men om Regjeringen da blir utsatt for kritikk i Stortinget, kan den i hvert fall ikke kritiseres på det grunnlag at den ikke har søkt å ha kontakt med Stortinget. Det er det som jeg har inntrykk av er spørsmålet i dette tilfelle. Og jeg synes at fra Stortingets synspunkt skal man være meget forsiktig med å kritisere en regjering for at den søker kontakt med Stortinget i et vanskelig spørsmål. Det er jo nettopp av det som Stortinget skal ønske. Og her er vel forholdet det, at på grunn av utviklingen står man i den stilling at man ønsker å gi et varsel med tilstrekkelig tyngde, og så har man hatt inntrykk av at uten å være i kontakt med Stortinget kunne man ikke gi det varsel med tilstrekkelig tyngde.

Man kan selvfølgelig si til den engelske regjering: "Vi har fremsatt denne proposisjon" - og strengt tatt kan man ikke si noe ut over det, for man kan ikke forplikte Stortinget. Men jeg vil si at hvis Regjeringen sier til sin motpart, den

engelske regjering: "Vi har fremsatt denne proposisjon, vi har vært i kontakt med vårt organ for drøftelse av utenrikspolitiske spørsmål, den utvidede utenrikskomite, og med fiskerikomiteen", og hvis den i tillegg til det også kunne si: "og i et lukket møte drøftet spørsmålet med Stortinget, og vi har fått den nødvendige adgang til på diplomatisk vei å gi den engelske regjering opplysning om at man i disse komiteer og i Stortinget ikke har noe imot det som vi nå gjør, det som nå ligger i proposisjonen for så vidt angår selve fristen" - selve lovforslaget må jo behandles for seg selv - "og dette er fra den norske regjering side å oppfatte som det varsel som i henhold til traktaten skal gis" - da mener jeg at man har gitt det tilstrekkelig tyngde, og tyngde ut over det bare å si at man har fremsatt en proposisjon. Men det er klart at det er å gå videre enn det som Regjeringen alene har adgang til.

Dette må ikke oppfattes som at jeg vil antyde at man skal ta det opp i et lukket møte i Stortinget. Men hvis forholdet er at det i disse to komiteer ikke er noen reell innvending mot at 6 mils grensen settes i verk fra 1. april, og det er adgang til å meddele dette i forbindelse med at man som stortingspresidenten sa - gir melding om at proposisjonen er fremsatt og gir tydelig til kjenne at dette er varslet, så mener jeg at man når den løsning som det er praktisk behov for og som er ønskelig i dette tilfelle. Og så vidt jeg forstår av de folk som har uttalt seg, som kjenner næringen, er det ønskelig at man kommer fram til en sånn konklusjon.

Formannen: Når den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite - i dette tilfelle sammen med fiskerikomiteen - opptrer i en rent rådgivende funksjon, er det klart at Regjeringen må handle på eget ansvar. Men på den annen side, når den utvidede utenrikskomite og fiskerikomiteen gir Regjeringen råd, må jo Regjeringen, selv om den konstitusjonelt handler på eget ansvar, ha rett til i god tro å følge det rådet som den her får, selv om det ikke er foretatt noen avstemning - det råd som man kan lese seg til av debatten.

Jeg har ikke inntrykk av at noen her har ytret noen som helst tvil om den politikk som har fått sitt uttrykk i den avtalen som vi nå har undertegnet, men ikke ratifisert, med Storbritannia. Jeg forstår det slik at det eneste spørsmål som her foreligger til drøftelse og hvor Regjeringen søker råd, det er spørsmålet om 6 mils grensen skal gjennomføres den 1. april eller ikke, og om Regjeringen skal gi den britiske regjering underretning om det. Det er det eneste spørsmål som dette møte faktisk dreier seg om.

Wikborg: Det var en nyttig uttalelse formannen kom med, som kan sette tingene på plass, for her er snakket om en hel del ting som ikke har det ringeste å gjøre med det spørsmål som foreligger for oss i dag.

Der er enighet i Stortinget om at vi skal utvide fiskerigrensen. Det har vi vært enige om i lange tider. Jeg går ut fra at der må bli en enstemmig innstilling om ratifikasjonen av den avtale som er inngått med England. For min del har jeg ikke noe å innvende mot at man tar det i to etapper. Det kan godt være at det er fornuftig.

Det vi diskuterer, er for det første: Er to måneders varsel tilstrekkelig etter avtalen med England? For det annet: Er det formelt riktig, og stemmer det med

vanlig internasjonal fremgangsmåte, at en regjering avgir en erklæring i den retning - den må jo avgis i morgen, så vidt jeg skjønner, for at der skal bli to måneders varsel - før traktaten er besluttet ratifisert av Stortinget? Og vi kan ikke få den ratifisert før ut i neste uke. Og videre: Er det riktig at Regjeringen gir melding om en tidsfrist, om hvilken der ennå ikke er fremsatt proposisjon for Stortinget? Det er disse tingene vi har drøftet.

Jeg er ikke så godt bevandret i den måte man diskuterer på i fiskerikomiteen. Det er mulig at man der bruker et noe friskere språk enn vi andre er vant til. Men jeg vil på det bestemteste - ja, jeg hadde nær sagt med indignasjon - tilbakevise det som min gode venn hr. Johs. Olsen sa om at vi er omsorgsfulle for utenlandske fiskere, men de andre tenker mer på våre egne. Det er et problem som overhodet ikke foreligger for oss. Jeg tror vi alle sammen har et ønske om å beskytte våre fiskere lengst mulig, men vi ønsker samtidig at vi skal gå frem på den måte som er vanlig i internasjonale forhold, og jeg skulle gjerne vite om Utenriksdepartementet er enig i at man avgir en bindende erklæring fra Regjeringens side overfor England før saken har vært behandlet av de konstitusjonelle organer: Storting, Odelsting og Lagting.

Vi er i den situasjon at vi altså får proposisjonen, som vi ikke vet hva inneholder, fredag den 10. februar. Jeg vet ikke om man i den proposisjon også kommer inn på de norske tråleres rett til å fiske mellom 4 og 6 mil. Jeg vet i det hele tatt ikke hva den proposisjonen inneholder. Den vil tidligst kunne komme frem - så vidt jeg skjønner - for Odelsting og Lagting i uken som begynner 20. februar, og jeg går da til og med ut fra at komiteen får utkastet til proposisjon til behandling før proposisjonen formelt fremsettes, slik at man får enda bedre tid på seg til å behandle den. Men vi kan i grunnen først være ferdige med saken i Stortinget i slutten av denne måneden. Og det er under disse omstendigheter jeg har så store betenkeligheter ved de korte fristene, og det er derfor jeg kritiserer at vi er satt i denne situasjon.

Jeg har i og for seg ikke noe imot datoen 1. april. Det er ikke det. Men jeg mener at da skulle Regjeringen kommet til oss i hvert fall i begynnelsen av januar med dette, sånn at vi hadde fått tid på oss til å ordne oss på en internasjonalt sett korrekt og verdig måte. Det er det som er sakens gjenstand. Det er det vi drøfter her.

Men det er ingen, så vidt jeg har hørt, som har kritisert Regjeringen for at den har søkt kontakt med oss i disse to komiteer. Tvert imot. Regjeringen har på en utmerket måte til enhver tid holdt oss à jour, det er bare pene ord å si om den ting. Det eneste som kan kritiseres, er at vi nå er stillet i en situasjon som gjør at vi kan komme til å opptre på en måte som jeg tror lite stemmer med den vanlige fremgangsmåte i internasjonale forhold av så vidt vanskelig og ømtålig art.

Og jeg må nok også si at dette med to måneders fristen er jeg betenkt ved, for jeg vet ikke om det vil bli ansett for å være tilstrekkelig i en sånn situasjon. Nå har altså de instanser hos oss som arbeider med saken, vurdert det og funnet at det er tilstrekkelig. Jeg hadde håpet at man hadde hatt en aldri så liten underhåndsføling med vår partner om det, sånn at man skulle slippe noen kritikk på det punkt. - Vel, la gå at to måneder er tilstrekkelig. Men under de omstendigheter kan etter min mening Regjeringen i dag, om den vil fastholde det tidspunktet, ikke gjøre noe annet

og mer enn det som hr. Langhelle antydte. Det må i tilfelle være den korrekte fremgangsmåte. Og vi må stå fritt til, når saken behandles i Stortinget, å komme inn på disse spørsmål på samme måte som vi har gjort her.

Reinsnes: Jeg vil støtte de talerne som anbefaler at Regjeringen gir varsel til britene om at fiskerigrensen vil bli utvidet fra 1. april dette år. Jeg har også forstått det slik at alle har vært enige om denne utvidelse av fiskerigrensen. Og britene må ha vært fullt forberedt på at utvidelsen av fiskerigrensen vil skje fra 1. april, så da må to måneders varsel kunne være tilstrekkelig. Det kan også være en viss fare for at det vil skape en ny motstand hos fiskerne i angjeldende nasjoner - hos de britiske fiskere, f.eks. - hvis datoen for utvidelsen utsettes og ikke blir 1. april. Det vil også skape en viss uro hos våre egne fiskere, særlig i Nord-Norge, hvis utvidelsen blir utsatt til en dato noen måneder senere enn 1. april. Det er jo, som det tidligere er understreket av stor betydning at denne utvidelse blir satt i verk 1. april, særlig for vårfisken i Finnmark og i Vesterålen. Jeg vil, som flere, anbefale at Regjeringen gir denne melding om utvidelse av fiskerigrensen.

Vatnaland: Det var berre eit par korte merknader. Hr. Reidar Carlsen nemnde i samband med den tidsnuda som har vore omtala her, at forhandlingane med Storbritannia "var nettopp avslutta". Etter som det går fram av proposisjonen som ligg føre i denne saka, var forhandlingane avslutta 17. november, og proposisjonen som byggjer på den avtalen, og som ligg føre for Stortinget, er datert den 2. desember i fjor. Så ein kan vel ikkje godt seia at forhandlingane er nettopp avslutta, slik som eg forstod at hr. Reidar Carlsen her uttrykte seg.

Når mange her har vore inne på så mange andre spørsmål enn det som er det verkelege spørsmål som ligg føre her, så kunne det vera mykje å svara til det. Og det er lett skjønneleg at ein er opptatt av mange ting. Men vi bør jo halda oss til det som ligg føre. Og då er eg einig i det som formannen streka under så sterkt, at utanriks- og konstitusjonskomiteen er berre eit rådgjevande organ, anten han er saman med sjøfarts- og fiskerikomiteen eller ikkje, og at det blir Regjeringa som må ta det heile og fulle ansvar.

Formannen: Jeg vil henstille til de etterfølgende talere å fatte seg så vidt mulig i korthet, idet dette møte snart må avsluttes på grunn av stortingsmøtet som settes kl. 11.

Langhelle: Når det gjelder det siste spørsmålet som hr. Vatnaland berørte - det formelle, konstitusjonelle forhold - tror jeg det nå er helt klart. Jeg tror der er ingen uenighet eller uklarhet til stede mellom Regjeringen og de to komiteer på det punkt. Det er helt klart at vi bare har en rådgivende funksjon.

Men tilbake står allikevel det reelle spørsmål. Der har vært anført sterke saklige grunner for at denne utvidelsen bør skje fra 1. april, og jeg aksepterer for så vidt de grunner som der er anført. Spørsmålet blir da: Hvordan skal så Regjeringen gå frem? Jeg var inne på det i mitt korte innlegg under debattens begynnelse, og jeg

vil si det slik at jeg kunne tenke meg at Regjeringen meddeler den britiske regjering at det er Den norske regjeringens hensikt å utvide fiskerigrensen til 6 mil fra 1. april, og med den tilføyelse at forslag om det er fremmet for Stortinget. Jeg tror det er et varsel in optima forma, fullt ut tilstrekkelig, for alt internasjonalt samarbeid skjer jo i virkeligheten mellom regjeringene. Og jeg går ut fra uten videre at den britiske regjering da vil anta at en slik erklæring avgir ikke Den norske regjering uten at den har vært i kontakt med organer i Stortinget. Men det tror jeg ikke vi skal si i det hele tatt, jeg tror det er en slutning som de uten videre vil trekke. Det må være tilstrekkelig at Regjeringen meddeler at det er Den norske regjeringens hensikt å utvide grensen til 6 mil fra 1. april, og som en mer kurant sak kan jo Regjeringen på et senere tidspunkt meddele at det forslag som er fremmet for Stortinget, er vedtatt.

Når det gjelder spørsmålet: Er to måneder tilstrekkelig varsel? vil jeg holde meg til den vurdering som Utenriksdepartementet har på det punkt. Etter det som fungerende utenriksminister her sier, mener departementet at det er tilstrekkelig. Og der skal vi jo også ta i betraktning - selv om det ikke var et formelt varsel - at statsministeren på et tidligere tidspunkt allerede har varslet om Regjeringens hensikt. Det var ingen offisiell erklæring. Den offisielle erklæring må komme nå, og den må komme i den form at det er Regjeringens hensikt å foreta denne utvidelsen fra 1. april.

Stavrand: Eg vil gjerne som medlem av fiskerikomiteen få lov å takke for at fiskerikomiteen hittil på alle trinn i utviklinga har fått lov til å vere med i desse drøftingane og har vore gjort kjend med saka. Men eg vil gjerne òg seie at det forutsetter sjølv sagt at fiskerikomiteen gjev uttrykk for sitt syn, såleis at Regjeringa veit kvar ho har fiskerikomiteen òg. Det er derfor eg gjerne vil seie nokre ord her som medlem av fiskerikomiteen

Sakleg sett trur eg det har mykje for seg at vi alt frå 1. april bør få fiskerigrensa utvida til 6 mil. Eg trur det ligg så mange vektige grunnar attom, at vi så langt råd er må prøve å få det realisert. Men eg går då ut frå at det sjølv sagt må vere under føresetnad av at det kan visast og blir vist tilstrekkeleg diplomatisk varsamheit. Då vil eg gjerne streke under det som er sagt, at reelt sett er det for lang tid tilbake varsla om at vi skal utvide til 6 mil frå 1. april. Når det gjeld det formelle, manglar det kanskje litt, men dei interesserte er slett ikkje ukjende med at det er meininga å utvide frå 1. april, så dersom ein på formell basis kan finne nokolunde tilstrekkeleg fotfeste, skulle det ikkje vere nokon fare ved det. Eg er så heilt einig i at ein må vise tilstrekkeleg varsemnd på diplomatisk plan i denne saka. Vi er oppe i ein tidbolk då det er så mange omsyn som kryssar ute i verda at det nok vil vere klokt å akte seg for å støyte nokon.

Ingvaldsen: Jeg er enig med stortingspresidenten i at det ikke er noen tvil om Regjeringens muligheter for å fremme denne saken. Det er altså opp til Regjeringen hvorvidt den vil gjøre det når det gjelder et sånt varsel. For så vidt tror jeg det er helt klart.

Når det gjelder selve sakens realitet, har det vært antydning av et par talere her, bl.a. hr. Hegna, at man har vært enige om den linjen man ville følge ved utvidelse av fiskerigrensen, og at man ikke burde forlate denne linje. Jeg forstår det sånn at problemet er at Regjeringen ikke har kunnet følge den linjen, man har ikke kunnet gjennomføre forhandlingene etter den forutsatte timeplan, og derfor er man kommet opp i disse vanskelighetene.

Jeg skal ikke gjenta de betenkeligheter som har vært reist her når det gjelder hensynet til andre land. Men jeg vil nevne at vi også selv får en del problemer ved utvidelse fra 4 til 6 mil, f.eks. spørsmålet om trålfiske i dette beltet. Det hadde vært gunstig om også det spørsmålet kunne vært behandlet i god tid og på en forsvarlig måte i Stortinget.

Reidar Carlsen: Jeg vil bare komme med et par bemerkninger til det hr. Vatnaland sa. Jeg sa ganske riktig at forhandlingene nettopp er avsluttet, og jeg gjentar det. Det er ingen tid fra 2. desember og fram til i dag, hvis en regjering med alle de rådgivere den vanligvis benytter seg av, skal kunne behandle et lovforslag på skikkelig vis. Så jeg tror jeg har mine ord i behold når jeg i tidsrommet et par måneder legger at forhandlingene nettopp er avsluttet. Hvis det bare hadde vært spørsmål om å legge fram en enkel lovtekst, var det greit nok, men jeg skulle anta at det er visse problemer som reiser seg i forbindelse med et slikt lovutkast, som krever en særlig grundig overveielse.

Fung. utenriksminister, statsråd Skaug: Slik denne saken ligger an, vil jeg nå tro at det beste ville være å følge den linjen som stortingspresident Langhelle her har antydning, og jeg skulle tro at fiskeriministeren og jeg vil foreslå det når saken kommer opp i Regjeringen.

Med hensyn til spørsmålet om hvor lang tid på forhånd vi skulle gitt varsel, så er saken den at det ikke egentlig er Utenriksdepartementet som har funnet ut at to måneder er et passende tidsrom. Dette er kommet frem på forskjellig hold hvor denne saken har vært drøftet. Og i Utenriksdepartementet har vi regnet slik, at hvis britene, som vi jo har kontakt med praktisk talt hver eneste dag og som regner med at dette vil bli satt i kraft fra 1. april, hadde ment at vi nå var for sent ute med å gi varsel, ville de ha sagt ifra. Jeg mener derfor at det er grunn til å tro at om vi i løpet av de nærmeste dager gir varsel i de ordelag vi kan bruke, så er det sannsynlig at det vil kunne bli godtatt.

For øvrig vil jeg gjerne nevne i forbindelse med det hr. Wikborg nå var inne på, at både Utenriksdepartementet og Fiskeridepartementet selvsagt helst ville ha sett at denne saken kunne ha vært behandlet på en formelt sett mer tilfredsstillende måte. Det er ingen uenighet om at det ville vært mye bedre om vi kunne ha avgitt dette tilsagnet på et tidspunkt hvor avtalen var ratifisert og etter at Stortinget hadde behandlet sakens realitet. Men som det nå ligger an, og ikke minst på grunn av det som er sagt tidligere, det som man regner med, og de store næringsøkonomiske interesser som knytter seg til å få fastlagt 1. april for den første utvidelse, vil jeg tro

at vi får forsøke å følge den linjen som stortingspresident Langhelle her har antydnet, og som jeg tror under forholdene er så tilfredsstillende som det er mulig å få det til.

Formannen: Vi kan vel da anse denne debatt for avsluttet. De synspunkter som det er blitt gitt uttrykk for, vil gå fram av referatet.

Er det noen som har noe annet å forelegge? - Da så ikke er tilfelle, er møtet hevet.

Møtet hevet kl. 11.